

IMPORTANCE OF NUMBERS & GEOMETRY IN INDIAN MYTHOLOGY

Dr. CHAMARTHY ANNAPURNA

Reader & HOD of Telugu

St. Joseph's College for Women, Visakhapatnam-04

Cell : 9948599041

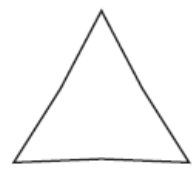
మన భారతీయ సాహిత్యంలో భారత రామాయణాలు ఇతిహాసాలుగా చెప్పబడుతున్నాయి. ఇతిహాసం అంటే “ఈ విధంగా జరిగిందని” అర్థం. ఇతిహాసమంటే “పూర్వం జరిగిందని” “పరంపరగా వస్తున్న ఉపదేశాన్నందించే గ్రంథమని” భావించవచ్చు. పురాణం అంటే ప్రాచీనమైనదని, ఆర్ష సంస్కృతిని, వేదాంత వివేచనాన్ని, అమూల్య శాస్త్ర విషయాల్ని, తాత్విక పరిజ్ఞానాన్ని కల్పించేవని పేర్కొన్నారు. వేదాలలో సంక్షిప్తంగా ఉన్న విషయాలు పురాణాలలో విశదీకరించబడి వ్యాఖ్యానించబడ్డాయి. భారతీయ ధార్మిక, సాంఘిక, రాజకీయ, దార్శనిక జీవనానికి విజ్ఞాన కోశాల వంటివి మన పురాణాలు. ఇవి “పంచ” లక్షణాలు కల్గివున్నాయి. పురాణాలు ఈ ప్రపంచ ఉత్పత్తిని, దానిగమన శీలాన్ని, వికాశ క్రమాన్ని, దేవ మానవ సంఘాలలో వేదాది ధర్మాలను అనుసరించిన క్రమాన్ని వివరిస్తాయి.

పాశ్చాత్యులు భారతీయ వేద పురాణేతిహాసాలను కలిపి ‘మిత్’ గా గుర్తించారు. వీటిలో ప్రపంచ సృష్టి, స్థితి వికాసాలు, ప్రవృత్తులు, వృత్తులు, అనుబంధాలు, ఆచార వ్యవహారాలు, పండుగలు మొదలైనవి కథలు, గాథలుగా ఉంటాయి. అపూర్వమైన కల్పన మహనీయమైన గాథ కలిగిన వీటిని ప్రపంచపు పురాగాథలుగా పేర్కొన్నారు. చరిత్రకందని పురావృత్తాన్ని ఆధ్యాత్మిక దృష్టితో ఉద్ధరించి, వ్యాఖ్యానించి జాతి గౌరవ ప్రతిష్ఠల్ని ఇనుమడింపజేయడమే మైథాలజీ (Mythology) యొక్క లక్ష్యంగా కన్పిస్తుంది. ఈ మైథాలజీ మానవ సంఘ వ్యవస్థని శాసిస్తుంది. ధర్మమార్గాన్ని ప్రబోధిస్తుంది. న్యాయాన్ని సూచిస్తుంది. అంతేకాదు తత్సంబంధమైన కళా విజ్ఞాన విశేషాలను తెలియజేసే శాస్త్రాలు ఈ మైథాలజీ నుంచే ఆవిర్భవించాయి.

మహాపురాణాల్లోని వివిధ విషయాలను నిశితంగా పరిశీలించి ఆరు రకాలుగా విభజించారు. విజ్ఞాన సర్వస్వాలవంటివి మన పురాణేతిహాసాలు. గరుడ, అగ్ని, నారదీయ పురాణాలలో వైద్య, నాట్య, సాహిత్య, వేదాంత, జ్యోతిష్య, గణిత, సాంఘిక, నీతి మొదలైన శాస్త్రాలకు సంబంధించిన విషయాలు పెక్కు విస్తృతంగా చర్చించబడ్డాయి.

భారతీయులు త్రికోణాన్ని తమ ఆధ్యాత్మికమైన చిహ్నాలలో ఒక ప్రముఖమైన చిహ్నంగా గుర్తిస్తారు. వీరిదృష్టిలో ఈ త్రికోణం ఒక విశాలమైన విశ్వాన్ని సూచిస్తుంది. మూడు గీతలు లేకుండా ఓ చక్కని ఆకృతిరాదు, త్రికోణంలోని మూడు గీతలు సృష్టి యొక్క మూడు స్థాయిలను సూచిస్తుంది.

- 1 త్రికాలాలు (భూత, భవిష్యత్, వర్తమానాలు)
- 2 త్రిగుణాలు (సత్య, రజో, తమో)
- 3. త్రిమూర్తులు (బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు)

4. అంతేకాదు సృష్టి, స్థితి లయ కారకులుగా త్రిమూర్తులను చెప్పవచ్చు, పుట్టుక, జీవితం, మరణంగాను, స్త్రీ, పురుష, నపుంసకత్వం గాను, ప్రారంభం, గమనం, అంతం.... మొదలైన ఎన్నో భావాలను త్రికోణం వ్యక్తం చేస్తుంది. ప్రారంభం, చివరలో అంతమైపోవటం త్రికోణ గీతల్లోని ప్రత్యేకత. మానవ దేహం కూడా కూర్చొని ఉన్నప్పుడు త్రికోణాన్ని పోలి ఉంటుంది. ఆధ్యాత్మికతతో త్రికోణాన్ని ప్రపంచాన్ని నడిపే మూలశక్తిగా (కొలుస్తారు) భావిస్తారు.

బ్రహ్మాండ పురాణంలో శ్రీ చక్రం లేదా శ్రీయంత్రం ఒక పవిత్రమైన యంత్రంగా చెప్పబడింది. గణిత శాస్త్రీయ విధానంలో, తనకుతానై ఆవిష్కరించుకొన్న మహా యంత్రం ఇది. సృష్టి వైచిత్రీని, రహస్యాలను ఇంత సంపూర్ణమైన అధ్యయనంతో అన్వయించి సాధకుడి సకల మనోభీష్టములను సిద్ధింప చేయ కలిగిన ఇలాంటి యంత్రం మరొకటి లేదు. శ్రీచక్రంలో '9' అనుసంధానించబడిన త్రిభుజాలు కేంద్రంలోని బిందువు చుట్టూ అమర్చబడి ఉంటాయి. ఇది శ్రీ లలితా లేదా త్రిపుర సుందరి అనే దేవతలను తెల్పుతాయి, దీనిలోని '4' త్రిభుజాలు ఊర్ధ్వ ముఖంగా ఉండి శివుణ్ణి లేదా పురుషున్ని సూచిస్తాయి. '5' త్రిభుజాలు నిమ్మ ముఖంగా ఉండి శక్తిని లేదా స్త్రీని సూచిస్తాయి. అందువలన శ్రీ చక్రం స్త్రీ పురుషుల సంయోగాన్ని తెలుపుతుంది. ఇందులో '9' త్రిభుజాలున్నందున దీనిని నవయోని చక్రం అని కూడా అంటారు. ఆదిపరాశక్తి చక్రాకారంలోగా ఆవిర్భవించి 'భండాసురుని' వధ కావించింది.

గణిత శాస్త్రంలో శ్రీచక్రాన్ని లేదా శ్రీయంత్రాన్ని గురించి ఈ క్రింది విధంగా చెప్పబడింది.

Sri Yantra or Sri Chakra :

Sri Chakra the diagram, is formed by Nine interlocking triangles that surround and radiate out from the central point (Bindu). The two dimensional 'Srichakra' when it is projected into three dimensions is called "Mahameru." Mount Meru gets its name from its shape.

The Sri Yantra is composed of nine interlocking triangles- four triangles pointing up and five triangles pointing down

The two biggest triangles touch the outer circle on all three points

Except for the two biggest triangles, all apexes touch the base of another triangle. There are 33 intersections resulting from three lines meeting at a point. There are 24 intersections resulting from two lines crossing. A total of 43 triangles are created from the overlapping of the nine original triangles. The 'Bindu Point' is located at the geometric centre of the innermost triangle.

Some Facts of Sri Yantra :

- 1) The Sri Yantra is a sacred geometry (Geometrical Figure) that originated in India.
- 2) It is very difficult to draw without errors at the intersections.
- 3) There are many different methods to draw it.
- 4) There are three main forms of the Sri Yantra : Plane, Pyramidal, Spherical.

Plane :The most common form of the Sri Yantra is the inner nine triangles drawn with straight lines that are contained in circles and squares drawn on a flatplane.

Pyramidal :This is basically 3D Version of the plane form. The outline formed by the overlapping triangles are elevated in steps to form a pyramid.

Spherical :This is the rarest and the most difficult to reproduce. The figure is drawn on a dome shape. The triangles are drawn with curved lines, (Spherical Triangles). making it very difficult to achieve a precise result

ఇక మన తెలుగు సాహిత్యంలో గొప్ప ఇతిహాసంగా చెప్పబడే భారతంలో ఆదికవి నన్నయ్య యుద్ధాన్ని వర్ణించాడు. మహాభారత యుద్ధంలో 18 అక్షౌహిణీల సైన్యం పాల్గొన్నారని, 'భారతం' ఆది పర్వంలోని ప్రథమాశ్వాసంలో ఎనభైయ్యవ పద్యంలో (సీసం, ఆటవెలది) నన్నయ్య అక్షౌహిణీ సైన్యం యొక్క సంఖ్యను ఈ విధంగా వివరించారు.

సీ : వరరథ మొక్కండు వారణ మొక్కండు తురుగముల్ మూండు కాల్వరును నేవు
రను సంఖ్య గలయది యగుంబత్తి, యది త్రిగుణంబైన సేనాముఖంబు,
దీని త్రిగుణంబు గుల్మంబు, దీని ముమ్ముడుగగు గణము, తద్గణము త్రిగుణితమైన
వాహినయగు, దాని వడి మూండు గుణింపంబు బృతననాంబరుగుం, దత్పుతన మూండు
ఆ : గుణిత మైనంబు జము వగున్, మరిదానిముమ్ముడుం గ నీకినీ సమాఖ్య నొనరు,
నదియుంబది యడుంగులై నక్షౌహిణీ, యొనిరంతర ప్రమానుసంఖ్య.

అంటే ఒక రథము, ఒక ఏనుగు, మూడు గుర్రాలు అయిదుగురు సైనికులు కలిసిన ఈ మొత్తానికి 'పత్తి' అని పేరు, దీనికి మూడు రెట్లయిన సైన్యాన్ని 'సేనాముఖము' అంటారు. అంటే మూడు రథాలు, మూడు ఏనుగులు, తొమ్మిది గుర్రాలు, పదిహేను మంది సైనికులు ఇందులో వుంటారు. సేనాముఖానికి మూడు రెట్లను 'గుల్మము' అంటారు ఇందులో తొమ్మిది రథాలు, తొమ్మిది ఏనుగులు, 27 గుర్రాలు 45 మంది సైనికులు వుంటారు. గుల్మానికి మూడు రెట్లు 'గణము' ఇందులో 27 రథాలు, 27 ఏనుగులు, 81 గుర్రాలు, 135 మంది సైనికులుంటారు. గణానికి మూడురెట్లు 'వాహిని' ఇందులో 81 రథాలు, 81 ఏనుగులు, 243 గుర్రాలు, 405 మంది సైన్యం వుంటారు.

వాహినికి మూడురెట్లు 'పుతన' ఇందులో 243 రథాలు, 243 ఏనుగులు, 729 గుర్రాలు, 1215 మంది సైన్యం ఉంటారు. పుతనకు మూడురెట్లు 'చమువు' చమువుకు మూడురెట్లు 'అనీకిని' ఇందులో 2187 రథాలు, 2187 ఏనుగులు, 6561 గుర్రాలు, 10935 మంది సైనికులు వుంటారు. అనీకిని పది రెట్లయితే 'అక్షౌహిణీ' అవుతుంది. అంటే 21870 రథాలు, 21870 ఏనుగులు, 65160 గుర్రాలు, 109350 మంది సైన్యం ఉంటారు. కురుక్షేత్ర యుద్ధం 'శమంతక' పంచక మని పిలువబడే ప్రాంతంలో జరిగినట్లు నన్నయ్య భారతాన్ని బట్టి తెలుస్తోంది. మొత్తం మీద కురుక్షేత్ర యుద్ధంలో 18 అక్షౌహిణీలు సైన్యం పాల్గొన్నట్లుగా తెలుస్తోంది. అందులో కౌరవులు '11' అక్షౌహిణులు పాండవులు '7' అక్షౌహిణీలు మాత్రమే పాల్గొన్నారు తెలుస్తోంది. కురుక్షేత్ర యుద్ధంలో 47, 23, 920 మంది సేన పాల్గొన్నట్లుగా చెప్పవచ్చు.

'8' అక్షౌహిణిలు ఒక ఏకము. ఎనిమిది ఏకములు ఒక కోటి (ఈ కోటి వేరు) ఎనిమిది కోట్లు ఒక శంఖము, ఎనిమిది శంఖములు ఒక కుముదము, ఎనిమిది కుముదములు ఒక పద్మము, ఎనిమిది పద్మములు ఒక నాడి, ఎనిమిది నాడులు ఒక సముద్రము, ఎనిమిది సముద్రాలు ఒక వెల్లువ. అంటే 366917139200 మంది గల సైన్యానికి వెల్లువ అని పేరు. ఇటువంటి 70 వెల్లువల సైన్యం సుగ్రీవుని వద్ద ఉన్నట్లు కంబరామాయణంలో తెలియజేయబడింది. అంటే సుగ్రీవుని వద్ద 256842399744000 మంది వానర వీరులున్నారన్నమాట. వీరిలో 67 కోట్ల మంది సైన్యాధిపతులు ఉన్నారు. వీరికి నీలుడు అధిపతి, అక్షౌహిణికి ఇంత కథ ఉంది. మన భారత, రామాయణాల్లో సైనికుల, వానరవీరుల సంఖ్యను తెలియజేయడానికి రెండు పద్యాల్లో కవులు చాలా అద్భుతమైన సంఖ్యల విలువను చెప్పడం జరిగింది.

This topic tries to explain the symbolic significance of some numbers from Hindu Perspective and their association with some important concepts and divinities of Hindum.

Zero (Shunya)

Zero is a numerical or Symbolic representation of "Nirguna Brahman" or the "Brahman" who is without a form and without qualities Nirguna Brahman is an eternal mystery very little is known about him. He is the known unknown. So is Zero.

One (Eka)

One is a symbolic representation of Sagun Brahman or Brahman with qualities and form. He is also called cosmic soul or Hiranyagarbha. He creates the world and beings by his will and dynamic power. He is the creator of Brahma, Vishnu and Siva and the rest of the gods.

Two (Dvi)

The number two is a symbolic representation of the state of duality which we experience objectively through our minds and the senses. It also symbolizes Purusha and Prakrithi, Brahman and Atman the knower and the known, the subject and the object, the doer and deed.

Three (Triah)

The number three symbolically represents 'AUM' in its Vocative and diagrammatic aspects. The symbol of AUM consists of three curves representing the three states of consciousness. The Sound of AUM has three hidden sounds and the word "AUM" has three letters. Together they symbolize the Absolute Consciousness (Zero)

The Maandukya upanishad explains this symbolism in great detail

- 1) **The Lower Curve** in the symbol AUM represents the outward moving wakeful consciousness.
- 2) **The Middle Curve** represents the inner moving dream consciousness
- 3) **The Upper Curve** represents the silent consciousness of the deep sleep state which is a condition of oneness and peace in which all desires and dreams subside.

4) The Semi Circle above the upper curve represents the turiya or the pure consciousness of Atman itself. It is neither inner nor outer, neither consciousness nor unconsciousness. Self luminous, Illuminating everything else, it exists alone and beyond.

These three states of Consciousness are also represented by the three Sounds
A, U and M

ఓంకారం - విశ్వసృష్టి :- హైందవ చిహ్నాలన్నింటిలోకి అత్యంత పవిత్రమైంది ఓంకారం. ఇది అనంత విశ్వంలో వినిపించే ధ్వని సంకేతం. ఈ సంకేతంలో సమస్త విశ్వవ్యాప్తి శక్తివుంది. ఇది సమస్త విశ్వ ప్రతిరూపం. అందుచేత ప్రతి హైందవుడు తన అక్షరాభ్యాసాన్ని ఓంకారంతో ప్రారంభిస్తాడు. భగవంతునికి చేసే ప్రతి పూజలో, ప్రతి మంత్రం ముందు 'ఓం' అంటారు. ఓంకార రూపం ఇంటి తలుపుల మీద, దేవాలయాల మీద, మత గ్రంథాలమీద, తప్పకుండా వుంటుంది. పుట్టినప్పటినుంచి మరణించేవరకు హిందువుగా జీవించే వారికి 'ఓంకారం' స్మరించడం, దీనిని రాయడం ఒక సంప్రదాయం అవుతుంది.

ఇక మన భారతీయ హిందూ వివాహాల్లో 'సప్తపది' (ఏడు అడుగులు) కి చాలా విశిష్టత వుంది. వివాహ సమయంలో దంపతులచేత ఏడు అడుగులు వేయిస్తారు. హోమం చుట్టూ వేసే ఆ ఏడు అడుగులనే 'సప్తపది' అంటారు. సప్తపదిలో వేసే ప్రతి అడుగుకు ఒక అర్థముంది. తొలి అడుగు తమ జీవితాలకు అవసరమైన ఆర్థికశక్తి, సాధనకు, రెండవ అడుగు ఆరోగ్యకర ఆధ్యాత్మిక చింతనకు, మూడవ అడుగు ధర్మబద్ధ ఆర్థిక సంపాదన కొరకు, నాల్గవ అడుగు విజ్ఞాన సముపార్జనకు, ఆనంద, ప్రేమ, గౌరవాలకు, ఐదవ అడుగు సంతానం పొంది వారి బాధ్యత తీసుకుంటామని, ఆరవ అడుగు తమ చర్యలపై నియంత్రణ సాధనకు, ఏడవ అడుగు ఒకరికోసం మరొకరిగా కలకాలం బతుకుతామనే ప్రమాణంతో అడుగులు వేయిస్తారు. మొత్తం జీవితానికి అవసరమైన అంశాలన్నీంటిని ఏడు అడుగుల్లోకి ఇమిడ్చి ప్రామాణికంగా రూపొందించి హిందూ ఋత్వికులు మేలు చేకూర్చారు.

అంతేకాదు వరుడు, వధువుని ఏడు అడుగులు నడిపిస్తూ..... నన్నే సదా అనుసరించు, పరమేశ్వరుడు నీవు నాతో నడిచే అడుగుతో మనల్ని ఒకటిగా చేయాలి, ఇంకా అన్నాన్నీ, శక్తిని, బుద్ధిని, సుఖాన్నీ, పశువృద్ధిని, ఋతు సంపదనూ, ఋత్విక్ సంపదనూ కలగచేయాలి. ఇద్దరమూ ధర్మ, మోక్ష, శుభ కార్యాలను కలిసేచేద్దాం. నేను సామవేదాన్ని, నీవు ఋగ్వేదానివి. వీర్యాన్ని ఉంచేవాడిని నేను. భరించేదానవు నీవు. వర్షపు నీటి చుక్కలు నేలమీద పడి పరమ ఔషధులు మొలకెత్తినట్లు నాకు సంతానం కలగజేయి. అలా మనం సంతోషంగా అన్ని సుఖాలతో కలిసి జీవిద్దాం అనే అర్థాన్ని ఈ ఏడు అడుగులు తెల్పుతోంది.

కావున ఎంతో సుందరమైన, సువిశాలమైన, సుసంపన్నమైన ఈ భారతావనిలో జన్మించినందుకు మనమెంతో గర్వపడాలి. అపర మేధస్సుతో కొన్ని వేలా శతాబ్దాల క్రితమే ఎందరో మహర్షులు, మరెందరో మహానుభావులు గణిత నిధిని వేదాల్లో, తాళ పత్రాల్లో, విజ్ఞాన కోశాల్లో పొందుపరిచారు. హిందువులు తమ ఆధ్యాత్మిక జీవన విధానాల్లో గణితాన్ని సమన్వయించుకుంటూ భక్తి ప్రపత్తులతో హిందు ధర్మసూత్రాల్లోని పరమార్థాలను తెలుసుకుంటూ, సంస్కృతి సంప్రదాయాలను పరిరక్షించుకుంటూ వస్తున్నారు.

Acknowledgement : I am grateful to Sr. Shyji, Principal of the college, Mrs. P. Krishna Kumari, Conference Co-ordinator and the organizing committee member, Capt. K. Sujatha, Lecturer in Mathematics, St. Joseph's College for Women, for Inspiring and giving me an opportunity to write this paper. My special thanks to Mrs. E. Girija Bhavani, Lecturer in Mathematics, St. Joseph's College for Women for her assistance in completing the paper.

RADMAS– 2016

BULLETIN OF MATHEMATICS AND STATISTICS RESEARCH

A Peer Reviewed International Journal,

Contents available on www.bomsr.com

Vol.4. S1.2016; ISSN: 2348-0580

Email:editorbomsr@gmail.com

References

- [1]. Kavithraya Virachita Andhra Mahabharatam - Aadikavi Nannayya Bhattarakudu TTD Religious Publications.
 - [2]. Tallapatra Vignanam - Syli.
 - [3]. Telugu Sahithya Charitra - Dr. Budati Venkateswarlu.
 - [4]. Peddabala Siksha - G. Satyanarayana.
 - [5]. Symbolic Significance of Numbers in Hinduism by Jayaram. V.
 - [6]. Encyclopedia - Prachina Samaja Vignana Sarvasvam - Dr. Gunji Venkataratnam
-